

POSTANOWIENIE

Dnia 15 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Gierczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego
w sprawie **R. H.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 15 marca 2018 r.
kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na
niekorzyść podejrzanego,
od prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w P.
z dnia 30 czerwca 2016 r., sygn. akt II Kp (...),
utrzymującego w mocy postanowienie Prokuratury Rejonowej w P.
z dnia 28 kwietnia 2016 r., w sprawie 1 Ds. (...),

p o s t a n o w i ł

I. uchylić zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w P. w części utrzymującej w mocy pkt I postanowienia Prokuratury Rejonowej w P. z dnia 28 kwietnia 2016 r., sygn. akt 1 Ds. (...) i przekazuje sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania;

II. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2016 r., w sprawie 1 Ds. (...), asesor Prokuratury Rejonowej w P., na podstawie art. 322 § 1 k.p.k. umorzył dochodzenie:

I) *przeciwko R. H.*, podejrzanemu o to, że w dniu 1 sierpnia 2015 r. w P., woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z A. T., zadając uderzenia pięściami po głowie i po tułowi oraz dusząc za szyję pobił K. W., czym spowodował u niego obrażenia ciała w postaci urazu głowy ze wstrząśnieniem mózgu innego niż IV stopnia i ogólnych powierzchownych stłuczeń ciała, które to obrażenia skutkowały rozstrojem zdrowia i naruszeniem czynności narządów ciała na okres poniżej siedmiu dni, przy czym mechanizm doznanych obrażeń ciała narażał pokrzywdzonego na wystąpienie skutków określonych w art. 157 § 1 k.k., to jest o przestępstwo z art. 158 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. - wobec stwierdzenia, że podejrzany nie popełnił zarzucanego mu przestępstwa;

II) *w sprawie pobicia* w dniu 1 sierpnia 2015 r. w P., woj. (...), przez nieustalonego sprawcę wspólnie i w porozumieniu z A. T. K. W. poprzez zadawanie uderzeń pięścią po głowie i po tułowi oraz duszenie za szyję, które spowodowały u pokrzywdzonego obrażenia ciała w postaci urazu głowy, ze wstrząśnieniem mózgu innego niż IV stopnia i ogólnych powierzchownych stłuczeń ciała, które to obrażenia skutkowały rozstrojem zdrowia i naruszeniem czynności narządów ciała na okres poniżej siedmiu dni, przy czym mechanizm doznanych obrażeń ciała narażał pokrzywdzonego na wystąpienie skutków określonych w art. 157 § 1 k.k., to jest o przestępstwo z art. 158 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. - wobec niewykrycia sprawcy przestępstwa;

III) *przeciwko R. H. i A. T.*, podejrzanym o to, że w dniu 26 sierpnia 2015 r. w P., woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu ze sobą oraz dwoma nieustalonymi mężczyznami, zadając uderzenia pięściami i kopiąc po całym ciele pobili M. P., czym spowodowali u wymienionego obrażenia ciała w postaci stłuczenia głowy w okolicy czołowej z widocznymi otarciami naskórka, stłuczenia talerza biodrowego lewego z widocznym otarciem naskórka i stłuczenia kolana lewego z widocznym otarciem naskórka, które to obrażenia skutkowały rozstrojem zdrowia i naruszeniem czynności narządów ciała na okres poniżej siedmiu dni, przy czym mechanizm doznanych obrażeń ciała narażał pokrzywdzonego na wystąpienie skutków określonych w art. 156 § 1 k.k., to jest o przestępstwo z art. 158 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. - wobec stwierdzenia, że podejrzani nie popełnili zarzucanego im przestępstwa;

IV) w sprawie pobicia w dniu 26 sierpnia 2015 r. w P., woj. (...), przez czterech nieustalonych sprawców M. P. poprzez zadawanie uderzeń pięściami i kopanie po całym ciele, które spowodowały u pokrzywdzonego obrażenia ciała w postaci stłuczenia głowy w okolicy czołowej z widocznymi otarciami naskórka, stłuczenia talerza biodrowego lewego z widocznym otarciem naskórka i stłuczenia kolana lewego z widocznym otarciem naskórka, które to obrażenia skutkowały rozstrojem zdrowia i naruszeniem czynności narządów ciała na okres poniżej siedmiu dni, przy czym mechanizm doznanych obrażeń ciała narażał pokrzywdzonego na wystąpienie skutków określonych w art. 156 § 1 k.k., to jest o przestępstwo z art. 158 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. - wobec niewykrycia sprawców przestępstwa (akta dochodzenia Prokuratury Rejonowej w P., k. (...)).

Natomiast postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2016 r. wyłączono z tej sprawy do odrębnego prowadzenia materiały przeciwko A. T. podejrzanemu o pobicie w dniu 1 sierpnia 2015 r. w P., wraz z inną nieustaloną osobą, K. W., to jest o popełnienie przestępstwa z art. 158 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (akta dochodzenia, k. (...)).

Postanowienie o umorzeniu postępowania przygotowawczego zaskarżyła w całości zażaleniem pełnomocnik pokrzywdzonego K. W. - adw. A. W., która zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych oraz obrazę przepisów postępowania, mające wpływ na treść orzeczenia, to jest art. 322 § 1 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 5 k.p.k. i art. 297 § 1 pkt 1 i 4 k.p.k.

Jak wynika z sentencji pisma procesowego, pełnomocnik zaskarżyła postanowienie w całości i wniosła o jego uchylenie i przekazanie organom ścigania do dalszego prowadzenia. Ponadto zawnioskowała przeprowadzenie postępowania dowodowego przez uzupełniające przesłuchanie podejrzanych R. H. i A. T. oraz wymienionych w skardze świadków, przeprowadzenie konfrontacji tych osób, a nadto dokonanie innych czynności procesowych ze wskazaniem, jakie okoliczności mają być udowodnione za ich pomocą.

Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy w P., sygn. akt II Kp (...), nie uwzględnił zażalenia i utrzymał zaskarżone postanowienie w mocy.

Kasację od tego postanowienia wniosł Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny, który na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. zaskarżył je na niekorzyść

podejrzanego R. H. w części dotyczącej utrzymania w mocy punktu I postanowienia Prokuratury Rejonowej w P. z dnia 28 kwietnia 2016 r., sygn. akt 1 Ds (...), zarzucając rażące i mogące mieć istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, to jest:

- art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegające na zaniechaniu dokonania przez Sąd prawidłowej oraz wszechstronnej kontroli odwoławczej i nienależytym rozważeniu oraz ustosunkowaniu się w uzasadnieniu postanowienia do wszystkich okoliczności podniesionych w zażaleniu pełnomocnika pokrzywdzonego K. W., w tym wskazujących dowody na udział R. H. w pobiciu pokrzywdzonego oraz nielogiczność argumentacji prokuratora, z której wynika, iż fakt posiadania przez podejrzanego biletu powrotnego na trasie L. – P. na dzień 10 sierpnia 2015 r. wyklucza jego obecność w czasie i miejscu zdarzenia, w następstwie czego doszło do utrzymania w mocy niezasadnego, bo wydanego z rażącym naruszeniem art. 7 k.p.k. i art. 297 § 1 pkt 4 i 5 k.p.k., postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego wobec R. H.;
- art. 170 § 3 k.p.k. poprzez nierozpoznanie wniosków dowodowych zawartych w środku odwoławczym sporządzonym przez pełnomocnika pokrzywdzonego, a w konsekwencji zaniechanie wydania postanowienia w tym zakresie i właściwego jego uzasadnienia.

Podnosząc powyższe zarzuty, Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w P. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja okazała się zasadna i podlegała uwzględnieniu w całości.

Na samym wstępie należało ocenić dopuszczalność wniesienia takiego środka prawnego w niniejszych okolicznościach faktycznych i prawnych. Stosownie do dyspozycji art. 521 § 1 k.p.k., podmioty wymienione w tym przepisie mogą wnieść kasację od każdego prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie. Nie ulega zatem wątpliwości, że dopuszczalność wystąpienia z wymienionym nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia jest uzależniona od łącznego spełnienia wszystkich kryteriów wymienionych w powołanym przepisie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że dopuszczalne jest zaskarżenie kasacją nadzwyczajną orzeczenia sądu utrzymującego w mocy postanowienie o umorzeniu postępowania prowadzonego przeciwko osobie. W rezultacie, w zakresie kasacji nadzwyczajnej wnoszonej na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. mieści się rozstrzygnięcie sądu utrzymujące w mocy postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania przygotowawczego przeciwko osobie, a nie w fazie *in rem*. W uchwale z dnia 29 listopada 2016 r., w sprawie I KZP 6/16, skład 7 sędziów Sądu Najwyższego stwierdził, że postanowienie sądu, wydane na podstawie art. 306 § 1a k.p.k. w zw. z art. 325a § 2 k.p.k., utrzymujące w mocy postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania przygotowawczego w fazie *in rem*, nie jest prawomocnym orzeczeniem sądu kończącym postępowanie w rozumieniu art. 521 § 1 k.p.k. (*OSNKW 2017, z. 1, poz. 1; por. też: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 stycznia 2017 r., V KK 63/17, LEX nr 2195675; z dnia 8 grudnia 2017 r., IV KK 104/17, LEX nr 2434465*). Zwrócić też należy uwagę, że prerogatywa określona w art. 521 § 1 k.p.k. jest uprawnieniem Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego niezależnym od stanowisk reprezentowanych na wcześniejszych etapach postępowania przez prokuratorów mu podległych, bowiem nie jest on związany ocenami prawnymi prezentowanymi przez jego podwładnych na wcześniejszych etapach postępowania (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2017 r., III KK 401/16, LEX nr 2307104*). Nie upłynął również termin wskazany w art. 524 § 3 k.p.k., który wskazuje, że niedopuszczalne jest tylko uwzględnienie kasacji na niekorzyść oskarżonego wniesionej po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia.

W dalszej kolejności ocenie musiało podlegać procedowanie przez orzekający w sprawie zaskarżonego postanowienia Sąd Rejonowy w P. – i w rezultacie należało stwierdzić, że obarczone było poważnymi błędami.

Słusznie wskazano w kasacji, że Sąd nie odniósł się do licznych i konkretnych zarzutów stawianych przez pełnomocnika pokrzywdzonego rozstrzygnięciu wydanemu przez prokuratora. Co więcej, powtórzył on błędną ocenę materiału dowodowego dokonaną przez prokuratora w uzasadnieniu postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego.

Sąd wskazał, że prokurator „słusznie przyjął, iż w świetle alibi przedstawionego przez R. H. brak jest podstaw do przedstawienia mu zarzutu współudziału w pobiciu K. W.. Należy tu zauważyć, iż alibi R. H. zostało potwierdzone przez A. sp. z o.o. i brak jest jakichkolwiek dowodów, które obaliłyby to alibi. Słusznie argumentuje także Prokurator, iż kierując się naczelną zasadą postępowania karnego określoną w art. 5 § 2 k.p.k. nie dające się usunąć wątpliwości musiały zostać rozstrzygnięte na korzyść R. H.”.

Tymczasem, jak słusznie wskazał Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny, a wcześniej autor zażalenia na postanowienie Prokuratury Rejonowej, z uzasadnień orzeczeń zarówno prokuratora jak i Sądu nie wynika, dlaczego przyjęto, że podejrzany miał przekonujące alibi na czas popełnienia zarzucanego mu przestępstwa pobicia K. W., zaistniałego w dniu 1 sierpnia 2015 r. w P.. Załączone do akt pismo spółki „A.” z dnia 11 kwietnia 2016 r. wskazuje jedynie, że w dniu 9 sierpnia 2015 r. został zakupiony przez stronę internetową bilet autokarowy na przejazd w dniu 10 sierpnia 2015 r. na trasie L. - P. i na nazwisko R. H. W dokumencie tym podano, że w momencie odprawy pilot sprawdza zgodność biletu z dokumentem tożsamości. Co więcej, Sąd nie odniósł się do rozbieżności dat podawanego przez podejrzanego alibi i przyjazdu z Londynu, a wręcz stwierdził, że brak jest w sprawie dowodów obalających alibi podejrzanego. Z kolei prokurator w postanowieniu o umorzeniu postępowania przygotowawczego stwierdził, że bilet na przejazd z Londynu wskazuje na to, iż podejrzany przebywał w Londynie już od połowy lipca 2015 r. Jednak oczywistym było, że przyjazd z Londynu dnia 10 sierpnia 2015 r. nie mógł wykluczyć dokonania pobicia w dniu 1 sierpnia 2015 r. Z dokumentu spółki „A.” nie wynika, gdzie był podejrzany w dniu przestępstwa, to jest 1 sierpnia 2015 r. Podejrzany przyjął taką linię obrony, że w inkryminowanym czasie przebywał w pracy w Wielkiej Brytanii. Warto jednak podkreślić, że w toku jego przesłuchania w dniu 5 października 2015 r., czyli niecałe dwa miesiące od zdarzenia, podejrzany stwierdził, iż nie wie co robił w dniu pobicia. Ponadto w swych wyjaśnieniach nie potrafił wskazać bliższych okoliczności wyjazdu i przyjazdu z Anglii. Stwierdził, że nie jest w stanie przedstawić żadnych dowodów na to, iż w dniu 1 sierpnia 2015 r. przebywał za granicą, nie składał również żadnych wniosków dowodowych w celu wykazania tego faktu. Podał jedynie, że poleciał do

Anglii samolotem linii „R.” z Lotniska L. - Ś. Prowadzący postępowanie przygotowawczego nie zweryfikował tej linii obrony, a jedynie poprzestał na skierowaniu pisma do wskazanego portu lotniczego. Z uzyskanych informacji wynikało, gdzie należy się zwrócić aby otrzymać stosowne informacje, ale tego nie uczyniono.

Sąd Rejonowy w ogóle nie odniósł się do zarzutów dotyczących dowodów osobowych, a w szczególności do rozpoznania podejrzanego R. H., jako sprawcy przestępstwa pobicia z dnia 1 sierpnia 2015 r. W aktach sprawy znajdują się dowody mogące wskazywać na sprawstwo R. H. Takimi dowodami są zeznania świadków, w tym pokrzywdzonego, którzy wskazali w toku okazania im tablic poglądowych na zdjęcie R. H., jako współsprawcy pobicia. Nie podjęto żadnych innych czynności w celu wyjaśnienia okoliczności sprawy oraz zebrania i zabezpieczenia stosownych dowodów. Istniały przecież możliwości weryfikacji wyjaśnień podejrzanego, chociażby poprzez powołanie biegłego w celu ustalenia, czy sprawca pobicia widoczny na zapisie monitoringu z miejsca zdarzenia, to podejrzany. Całe zdarzenie widoczne było bowiem na zapisie z monitoringu – tymczasem stwierdzono niską jakość zapisu i zaniechano powołania biegłego. Sam pokrzywdzony konsekwentnie utrzymywał, że pobicia w dniu 1 sierpnia 2015 r. dokonał R. H. Ponadto w zażaleniu podniesiono, że z posiadanych przez pokrzywdzonego informacji wynikało, iż po jego pobiciu podejrzany ten uciekł do Anglii, gdyż obawiał się konsekwencji, a przede wszystkim zarządzenia wykonania wcześniejszej zawieszanej warunkowo kary pozbawienia wolności, orzeczonej również za popełnienie przestępstwa pobicia. Należy przypomnieć, że świadek zdarzenia P. K. rozpoznał R. H. jako sprawcę pobicia K. W. Również inni świadkowie tego zdarzenia – K. B. i D. L. jednoznacznie i bez żadnych wątpliwości wskazywali na R. H.

Należało zgodzić się z autorem kasacji, że w świetle powyższych zebranych w toku postępowania przygotowawczego dowodów, procedujący w sprawie Sąd nie odniósł się w sposób rzeczowy do stawianych w środku odwoławczym zarzutów, przez co dopuścił się rażącego naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., co miało w konsekwencji istotny wpływ na treść postanowienia.

W niniejszej sprawie doszło również do rażącego naruszenia art. 170 § 3 k.p.k. poprzez nierozpoznanie wniosków dowodowych zawartych w środku odwoławczym sporządzonym przez pełnomocnika pokrzywdzonego. Sąd Rejonowy w P. w toku postępowania odwoławczego nie rozpoznał żadnego z tych wniosków. W zażaleniu wniesiono m.in. o przesłuchanie świadków, dokonanie konfrontacji, dopuszczenie dowodu w postaci wydruku z portalu społecznościowego na okoliczność próby ugodowego załatwienia sprawy przez R. H. z pokrzywdzonym K. W. Okoliczności, które miały być udowodnione wnioskowanymi dowodami były możliwe do przeprowadzenia i przydatne do ustalenia podnoszonych okoliczności.

W rezultacie powyżej wskazanych uchybień Sądu Rejonowego doszło do sytuacji, w której zapadło rozstrzygnięcie obarczone rażącym naruszeniem prawa, trafnie wskazanym w niniejszej kasacji. Z tych powodów Sąd Najwyższy uwzględnił kasację w całości i uchylił w zaskarżonym zakresie postanowienie Sądu Rejonowego w P. z dnia 30 czerwca 2016 r., sygn. akt II Kp (...), utrzymujące w mocy postanowienie Prokuratury Rejonowej w P. z dnia 28 kwietnia 2016 r., w sprawie 1 Ds. (...) - i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Rejonowemu w P.

r.g.